

Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України
(ЦДАМЛМ України)

ФОНД № 815

Олесь Досвітній

(справжнє ім'я – Скрипаль-Мищенко Олександр Федорович)

(1891 – 1934)

український письменник

ОПИС № 1

справ постійного зберігання

1914 – 1976

Київ 2015

Зміст

	№№ од. зб.	№№ арк.
Передмова		3-9
Список скорочень		10-11
Іменний покажчик		12-13
I. Творчі документи Олеся Досвітнього	1-12	14-18
II. Листи Олеся Досвітнього	13-14	18
III. Документи до біографії Олеся Досвітнього	15-17	18
IV. Документи про Олеся Досвітнього	18-34	19-27
V. Зображувальні документи	35-39	27-28
VI. Документи родичів Олеся Досвітнього	40	28
VII. Документи сторонніх осіб	41-42	28-29
Додаток 1		31
Додаток 2		32

Передмова

Олесь Досвітній¹ – український письменник. Народився 8 листопада² 1891 р. у повітовому місті Вовчанську Харківської губернії³ в багатодітній родині дрібного крамаря. По закінченню земської чотирирічної школи працював спершу писарем канцелярії міської управи, а пізніше – робітником цукроварні. Екстерном склав іспити на атестат зрілості. В 1912 р. вступив на фізико-математичний факультет Імператорського Санкт-Петербурзького університету, звідки невдовзі був відрахований за революційну діяльність. Після цього певний час працював на Балтійському заводі⁴.

Від початку Першої світової війни Олесь Досвітній перебував на фронті у званні рядового Російської Імператорської армії. В квітні 1916 р. за революційну пропаганду серед солдатів був засуджений військово-польовим судом до страти. Втікши з-під варти, емігрував до Сполучених Штатів Америки. Працював кореспондентом соціал-демократичної газети «Нова рада», яку видавали у Сан-Франциско українські політичні емігранти.

Повернувшись на батьківщину після Жовтневої революції 1917 р., Олесь Досвітній активно включився у боротьбу за встановлення радянської влади в Україні. В січні 1919 р. був прийнятий у КП(б)У. Згодом став директором прес-бюро Тимчасового комітету Компартії Східної Галичини та Буковини, редактором його друкованого органу – газети «Галицький комуніст». Перебуваючи на підпільній роботі в Західній Україні, у вересні 1919 р. за вказівкою провокатора був схоплений співробітниками польської дефензиви⁵. Провів в ув'язненні вісім місяців, після чого разом із іншими радянськими полоненими був обміняний на полонених білополяків.

З початком польсько-радянської війни 1920 р. Олесь Досвітній був призначений політкомісаром агітпотягу «Більшовик», організованого

---

¹ Справжнє ім'я – Скрипаль-Мищенко Олександр Федорович.

² 27 жовтня за старим стилем.

³ Нині адміністративний центр Вовчанського р-ну Харківської обл.

⁴ За іншими даними – на цукровому заводі у Білій Церкві.

⁵ Назва польської контррозвідки у період між двома світовими війнами.

українською радянською владою для боротьби з махновським рухом на півдні УСРР¹. Упродовж 1921-1923 рр. редагував газети «Незаможний селянин» – орган Полтавського губкому КП(б)У, «Селянська правда», «Зірка» – органи Катеринославського губвиконкому та губкому КП(б)У, на сторінках яких виступав із публікаціями на злободенні теми, які підписував псевдонімами: А. Безземельний, Комнезамож, Ол. Досвітній, Скрипа-Лев, Я. Село. Певний час керував Катеринославським філіалом ДВУ.

В 1924 р. Олесь Досвітній був викликаний ЦК КП(б)У до Харкова, де очолив УТОДІК. Із цього часу остаточно перейшов на літературну роботу. Був членом ряду письменницьких організацій, як то: «Гарт», ВАПЛІТЕ, ВУСПП. Працював головним редактором сценарного відділу ВУФКУ. Після появи постанови Політбюро ЦК ВКП(б) «Про перебудову літературно-художніх організацій»² від 23 квітня 1932 р. був прийнятий у СРПУ³.

19 грудня 1933 р. Олесь Досвітній був заарештований за звинуваченням у приналежності до української контрреволюційної організації. На допитах під тиском слідства визнав свою провину. 3 березня 1934 р. рішенням Колегії ОДПУ був засуджений до розстрілу. Страчений 9 червня 1934 р.⁴

25 жовтня 1955 р. внаслідок перегляду кримінальної справи Олесь Досвітнього Військовим трибуналом КВО постановою Колегії ОДПУ від 3 березня 1934 р. була скасована, а справа – припинена за відсутністю складу злочину⁵. 18 травня 1956 р. письменник був посмертно реабілітований у партійному відношенні⁶.

¹ ЦДАМЛМ України, ф. 815, оп. 1, спр. 11, арк. 1-9.

² Зазначеною постановою були ліквідовані усі існуючі літературні та художні організації і групи й організовані єдині творчі спілки.

³ Організаційне оформлення СРПУ відбулося на I Всеукраїнському з'їзді радянських письменників, який розпочав свою роботу 17 червня 1934 р. у Харкові, а завершив – 12 серпня 1934 р. у Києві.

⁴ *Килимник О.* Олесь Досвітній // Олесь Досвітній. Гюлле: повість, новели / [ред. П. В. Гуріненко]. – К.: Радянський письменник, 1961. – С. 3-14; *Мукомела О. Г.* Досвітній Олесь // Енциклопедія сучасної України. Т. 8 / [ред. колегія: Дзюба І. М. (співголова), Жуковський А. І. (співголова), Железняк М. Г. (відп. секретар) та ін.]. – К.: б. в., 2008. – С. 350-351; *Мукомела О.* Досвітній Олесь // ...З порога смерті... Письменники України – жертви сталінських репресій / [упоряд. О. Г. Мусієнко]. – К.: Радянський письменник, 1991. – С. 161-164; *Степанова Г.* Публіцистична спадщина Олесь Досвітнього // Слово і час. – 2009. – № 9. – С. 30-41; *Сторчак К.* Слово про автора // Олесь Досвітній. Вибрані твори / [упоряд. М. І. Курська-Досвітня; ред. П. Т. Романов]. – К.: ДВХЛ, 1959. – С. 3-10.

⁵ ЦДАМЛМ України, ф. 815, оп. 1, спр. 19, арк. 4.

⁶ Там само, арк. 14.

В історію української літератури Олесь Досвітній увійшов як один із зачинателів вітчизняної радянської прози. Його перші літературні твори – новели «Розкаяння» та «Чия віра краща?» – побачили світ у 1920 р. Через два роки у журналі «Червоний шлях» було надруковано уривки роману письменника «Герої світанку» («Американці»). В 1924 р. з'явилася збірка його новел з життя китайського народу «Тюнгуї». У подальші роки з-під пера Олесь Досвітнього вийшов ряд оповідань, новел, повістей та романів, як то: «Алай», «Гюлле», «Жебрачка», «Кварцит», «На плавнях», «Нас було троє», «Сірко», «Фріц і Йоган», «Хто?» та ін.¹

Представлені у даному описі документи до ЦДАМЛІМ України передали дочка фондоутворювача Косенко Воля Олександрівна у 1980 р. (включені до опису № 1 первинного розбору документів) та бібліограф, літературознавець Сарана Федір Кузьмович у 1990 р. На їхній основі було сформовано особовий фонд № 815. У 2015 р. документи фонду взято на науково-технічне опрацювання, внаслідок якого укладено опис № 1 справ постійного зберігання, до якого включено 43 одиниці зберігання за 1914-1976 рр.

Справи опису розміщено у розділах: «Творчі документи Олесь Досвітнього», «Листи Олесь Досвітнього», «Документи до біографії Олесь Досвітнього», «Документи про Олесь Досвітнього», «Зображувальні документи», «Документи родичів Олесь Досвітнього», «Документи сторонніх осіб».

Розділ «Творчі документи Олесь Досвітнього» складається з підрозділів: «Літературні твори», «Публіцистичні твори», «Музично-сценічні твори» та «Мемуарні твори».

Підрозділ «Літературні твори» репрезентовано машинописними списками (з рукописними правками та помітками), зробленими з опублікованих літературних творів Олесь Досвітнього: новел «Жебрачка», «Місіонери», «На плавнях», «На чужині», «Піймав», «Розкаяння», «Сірко», «Фріц и Иоганн», «Цзі», фейлетону «Нетрудовий елемент»; машинописним списком (з

---

¹ ЦДАМЛІМ України, ф. 815, оп. 1, спр. 25, арк. 34 зв.-39.

рукописними правками та поміткою), фоторепродукцією уривків опублікованих романів письменника: «Американці», «Гюлле».

Підрозділ «Публіцистичні твори» представлено машинописними списками (з рукописними правками та помітками), фоторепродукціями публіцистичних кореспонденцій, оглядів, статей на злободенні теми, надрукованих у газетах «Большевик в пути», «Вісті ВУЦВК», «Галицький комуніст», «Зірка», «Культура і побут», «Незаможний селянин», «Нова Рада», «Селянська правда», «Хліб і залізо», журналах «ВАПЛІТЕ», «Критика»; машинописними списками (з рукописними правками та помітками) брошур на злободенні теми, виданих Компартією Східної Галичини та Буковини, її крайкомом, а також друкарнею агітпотягу «Більшовик»; вирізкою передруку з «Літературної газети» публіцистичної статті «За пшеничкою», надрукованої у газеті «Хліб і залізо»; машинописним списком (із рукописними правками та поміткою) відкритого листа Олеся Досвітнього, Миколи Хвильового¹ та Ялового Михайла Омеляновича з приводу їхнього ухилу від партійної лінії, надрукованого у газеті «Вісті ВУЦВК» під назвою «Заява групи комуністів-членів ВАПЛІТЕ».

Підрозділ «Музично-сценічні твори» репрезентовано машинописом (із рукописними правками) лібрето опери Смекаліна Василя Григоровича «Партизани» та нотним рукописом її клавіру з текстом лібрето.

Підрозділ «Мемуарні твори» представлено машинописним списком (зі скороченнями, рукописними правками та помітками) спогадів про роботу агітпотягу «Більшовик», надрукованих у газеті «Вісті ВУЦВК» під назвою «З кулеметом і книжкою», підготовленим для друку в «Літературній газеті», та машинописним списком [уривку?] [статті?] автобіографічного характеру, надрукованої в «Альманаше современной украинской литературы».

Розділ «Листи Олеся Досвітнього» репрезентовано оригіналом і фоторепродукцією листа артисту та драматургу Гореву Іллі Олександровичу, а також неповною копією листа його дружині Курській Марії Іванівні².

¹ Справжнє ім'я – Фітільов Микола Григорович.

² Лист Олеся Досвітнього його дружині Курській Марії Іванівні датовано 25 червня 1934 р., що вочевидь невірно, оскільки 9 червня 1934 р. письменник був розстріляний.

Розділ «Документи до біографії Олеся Досвітнього» представлено копією протоколу засідання Оргбюро ЦК КП(б)У з приводу організаційно-партійної роботи у Галичині та Буковині, в якому зафіксовано постанову про створення Оргбюро Компартії Східної Галичини і Буковини у складі дев'яти чоловік, одним із яких названо Олеся Досвітнього; фоторепродукціями сторінок газет «Незаможний селянин», «Селянська правда», «Советская власть», «Хліб і залізо», редактором яких був Олесь Досвітній; нотаріально засвідченими копіями свідоцтва про смерть Олеся Досвітнього, до яких додано копію супровідного листа Дзержинського райбюро ЗАГС Курської М. І.

Розділ «Документи про Олеся Досвітнього» репрезентовано машинописними списками (з рукописними помітками) рецензії письменника і перекладача Шевченка Івана Даниловича на збірку новел Олеся Досвітнього «Тюнгуї» та уривку огляду української радянської прози літературознавця, професора Білецького Олександра Івановича, надрукованих у журналі «Червоний шлях»¹; оригіналами та копіями документів про посмертну реабілітацію Олеся Досвітнього, спадкування авторських прав на літературні твори письменника його родичами: дружиною та доньками, посмертне перевидання літературних і публіцистичних творів Олеся Досвітнього, вшанування його пам'яті; листуванням (оригіналами та копіями листів) Курської М. І. та членів Правління СРПУ з ГАУ МВС СРСР, ЦДАЖР УРСР, ЦДВІА СРСР, ЦДІА БРСР у м. Мінську, ЦДІА СРСР у м. Ленінграді, ЦДІА СРСР у м. Москві, ЦДІА УРСР у м. Києві, ЦПА ІМЛ при ЦК КПРС та іншими архівними установами з приводу розшуку документів про революційну діяльність Олеся Досвітнього; оригіналами та копіями спогадів про письменника його дружини Курської М. І., сестри Проценко Марії Федорівни, письменниці та громадської діячки Суровцевої Надії Віталіївни; оригіналами та копіями статей про Олеся Досвітнього, нарисів про його життя і творчість, написаних Заверталюк Нінеллю Іванівною, Килимником Олегом

¹ Білецький О. [І.] Про прозу взагалі та про нашу прозу 1925 року // Червоний шлях. – 1926. – № 3. – С. 133-163; Сам Кожушко [Шевченко І. Д.] Ол. Досвітній, Тюнгуй, новелі, Державне Видавництво України, 1924 р., ст. 139 // Червоний шлях. – 1924. – № 3. – С. 296-297.

Володимировичем¹, Сторчаком Кіндратом Марковичем та іншими авторами; оригіналами та копіями документів про віднайдення драматургом Кротевичем Євгеном Максимовичем у фондах своєї бібліотеки клавіру опери «Партизани» композитора Смекаліна Василя Григоровича, автором лібрето якої був Олесь Досвітній, та її прослуховування у СРКУ та ХАТОБ імені М. В. Лисенка; листуванням (оригіналами та копіями листів) Курської М. І. з різними особами з приводу написання спогадів про Олесь Досвітнього, передачі до Запорізького обласного краєзнавчого музею документальних матеріалів щодо функціонування агітпотягу «Більшовик», наявності у архівах «Держфільмофонду» документів до фільму «Провокатор» режисера Турина Віктора Олександровича, знятого на Ялтинській кіностудії ВУФКУ за сценарієм Олесь Досвітнього, можливої постановки КРДТ імені Т. Г. Шевченка п'єси Олесь Досвітнього «Магма», інших питань; машинописом (із рукописними правками) дипломної роботи студентки ДДУ Кучеренко Віри Степанівни «Творчість Олесь Досвітнього першої половини 20-х років»; листуванням (оригінал[ами?] та копіями листів) Климчука Михайла Васильовича з письменниками Бажаном Миколою Платоновичем, Гжицьким Володимиром Зеноновичем, Петром Панчем², Суровцевою Надією Віталіївною, Тарновським Миколою Миколайовичем, колишнім відповідальним секретарем газети «Известия Александровского уездного ревкома и уездного комитета КП(б)У» Біленьким В., Курською М. І. з приводу вивчення ним життя і творчості Олесь Досвітнього; рядом інших документів.

Розділ «Зображувальні документи» представлено копіями індивідуальних та групових фотографій Олесь Досвітнього, а також фоторепродукціями обкладинок його брошури «Сучасний мент і завдання Галицького та Буковинського селянства і робітництва» та книг: «Алай», «Кварцит», «На той бік», «Нас було троє».

---

¹ Так, наприклад, у фондї відклався авторизований машинопис (із авторськими рукописними правками) вступної статті до книги Олесь Досвітнього «Гюлле» (К., 1961) літературознавця Килимника Олега Володимировича (див.: ЦДАМЛМ України, ф. 815, оп. 1, спр. 25, арк. 13-24).

² Справжнє ім'я – Панченко Петро Йосипович.

Розділ «Документи родичів Олеся Досвітнього» репрезентовано запрошенням Курської М. І. на вечір, присвячений 70-річчю з дня народження і 50-річчю творчої та громадської діяльності артиста і драматурга Горєва Іллі Олександровича.

Розділ «Документи сторонніх осіб» представлено копією листа Миколи Хвильового до редакції газети «Комуніст» і вирізкою (з рукописними помітками) з журналу «Комуніст України» наукової статті Овчарова Г. Ф. «З приводу висвітлення питання про боротьбизм», присвяченої аналізу діяльності УКП(б) та її висвітлення у вітчизняній історіографії.

Документи у розділах та підрозділах опису систематизовано за структурно-хронологічною ознакою. Їхній фізичний стан у цілому задовільний.

Опис укладено згідно з методичним посібником «Робота з документами особового походження» (К., 2009).

Передмову склав:

науковий співробітник

відділу довідкового апарату

та обліку документів

Р. О. Загорулько

05 травня 2015 р.

Список скорочень

АН	Академія наук
арк.	аркуш
БРСР	Білоруська Радянська Соціалістична Республіка
ВАПЛІТЕ	Вільна академія пролетарської літератури
ВКП(б)	Всесоюзна комуністична партія (більшовиків)
ВУСПП	Всеукраїнська спілка пролетарських письменників
ВУФКУ	Всеукраїнське фотокіноуправління
ВУЦВК	Всеукраїнський центральний виконавчий комітет
газ.	газета
ГАУ	Головне архівне управління
ГРСР	Грузинська Радянська Соціалістична Республіка
губвиконком	губернський виконавчий комітет
губком	губернський комітет
ДБ	Державна бібліотека
ДВУ	Державне видавництво України
ДДУ	Дніпропетровський державний університет
ДПБ	Державна публічна бібліотека
журн.	журнал
ЗАГС	запис актів громадянського стану
ІМЛ	Інститут марксизму-ленінізму
КВО	Київський військовий округ
КДРДТ	Криворізький державний російський драматичний театр
КП(б)У	Комуністична партія (більшовиків) України
КПК	Комітет партійного контролю
КПРС	Комуністична партія Радянського Союзу
крайком	крайовий комітет
ЛБ	Львівська бібліотека

маш.	машинопис, машинописний
МВС	Міністерство внутрішніх справ
ОДПУ	Об'єднане державне політичне управління
Оргбюро	Організаційне бюро
Політбюро	Політичне бюро
райбюро	районне бюро
ревком	революційний комітет
РСЧА	Робітничо-селянська червона армія
рук.	рукопис, рукописний
СП	Спілка письменників
СРКУ	Спілка радянських композиторів України
СРПУ	Спілка радянських письменників України
СРСР	Союз Радянських Соціалістичних Республік
УзРСР	Узбецька Радянська Соціалістична Республіка
УКП(б)	Українська комуністична партія (боротьбистів)
УНР	Українська Народна Республіка
УРСР	Українська Радянська Соціалістична Республіка
УСРР	Українська Соціалістична Радянська Республіка
УТОДІК	Українське товариство драматургів і композиторів
ХАТОБ	Харківський державний академічний театр опери та балету
ХДНБ	Харківська державна наукова бібліотека
ЦДАЖР	Центральний державний архів Жовтневої революції та соціалістичного будівництва
ЦДВІА	Центральний державний військово-історичний архів
ЦДІА	Центральний державний історичний архів
ЦК	Центральний комітет
ЦККП	Центральна книжкова крамниця письменників
ЦПА	Центральний партійний архів

Іменний покажчик

	№№ од. зб.
Бабишкін О. К.	21
Бажан М. П.	34
Біленький В.	34
Білецький О. І.	18, 21
Буркатов Б. А.	21
Василько М.	32
Відинський	23
Власенко В.	21
Голованівський С. О.	32
Головко А. В.	37
Гонімов І. О.	37
Горбачевський Б.	21
Горєв І. О.	13, 40
Грінберг І.	21
Ґжицький В. З.	34
Дубовка В. М.	24
Дудикевич Б. К.	24
Єсипенко М. Г.	28
Заверталюк Н. І.	25, 33
Килимник О. В.	25
Климчук М. В.	34
Комар Б. О.	21
Комаров П. Т.	19
Кондратьєв	19
Косенко В. О. (донька)	20, 38
Кротевич Є. М.	26
Крупська Н. К.	23

Кулик І. Ю.	37
Курська М. І. (дружина)	14, 17, 19-31, 34, 38, 40
Кучеренко В. С.	33
Мартич Ю. М. (справжнє ім'я – Мордух Ш. Ф.)	32
Микитенко І. К.	37
Мотрохін [Ю. В.?)	21
Наморадзе Г. А.	23
Незнамова Т. М.	31
Овчаров Г. Ф.	42
Панч, Петро (справжнє ім'я – Панченко П. Й.)	22, 34
Петрицький А. Г.	39
Проценко М. Ф. (сестра)	24
Савадова З. О. (донька)	20
Смекалін В. Г.	9, 10, 26
Смирнов [А.?) І.	23
Смолич Ю. К.	37
Стебницький П. Я.	23
Сторчак К. М.	21, 25
Суровцева Н. В.	24, 34
Тарновський М. М.	34
Трутень М. Д.	31
Турин В. О.	27
Хвильовий, Микола (справжнє ім'я – Фітільов М. Г.)	8, 41
Шевченко І. Д.	18
Шевчук В. І.	25
Шульгін О. Я.	23
Щирба М.	30
Якубович О. В.	27
Яловий М. О.	8

Затверджено

Рішенням ЕПК ЦДАМЛМ України

22.05.2015 р. Протокол № 5

ФОНД № 815**Олесь Досвітній****(справжнє ім'я – Скрипаль-Мищенко Олександр Федорович)****(1891 – 1934)****український письменник****ОПИС № 1**

справ постійного зберігання

1914 – 1976

Надходження згідно з актами № 72 від 28.04.1980 р., № 8 від 27.12.1990 р.

№№ з/п	Заголовок справи	Крайні дати документів у справі	Кількість документів у справі	Кількість аркушів у справі	Примітка
1	2	3	4	5	6
I. ТВОРЧІ ДОКУМЕНТИ ОЛЕСЯ ДОСВІТНЬОГО					
ЛІТЕРАТУРНІ ТВОРИ					
1.	Ол[есь] Досвітній. «Американці», «Жебрачка», «На плавнях», «Нетрудовий елемент», «Піймав», «Розкаяння», [«Сірко»]. Новели, фейлетон, роман. Маш. списки (з рук. правками та помітками) повних текстів, уривку опублікованих літературних творів	1920, 1928 – 1932	7	147	

1	2	3	4	5	6
2.	Ол[есь] Досвітній. «Гюлле». Роман, надрукований у літературному додатку до газ. «Пролетар». Фоторепродукція уривку	[1927]	1	1	
3.	Ол[есь] Досвітній. «Місіонери», «На чужині», «Фриц и Иоганн», «Цзі». Новели. Маш. списки (з рук. правками), зроблені з опублікованих літературних творів. Додаються лексичні та історичні пояснення до новел [із життя китайського народу?]. Маш. списки (з рук. правкою). Арк. 88-89	[1957], б/д	6	89	

ПУБЛІЦИСТИЧНІ ТВОРИ

4.	А. Безземельний, Комнезамож, Ол[есь] Досвітній, Скрипа-Лев, Я. Село. «Америка у війні», «Галицька революція й контрреволюція», «Зірка і трудящі», «Книжка і кооперація», «Про новий налоговий закон», «Розмова з селянами», «Уряд Голубовича – спекулянти», «Як буржуї хотіли допомогти голодуючим» та ін. Публіцистичні кореспонденції, огляди, статті на злободенні теми, надруковані у газ. «Большевик в пути», «Вісті [ВУЦВК]», «Галицький комуніст», «Зірка», «Незаможний селянин», «Нова Рада», «Селянська правда», [«Хліб і залізо»]. Маш. списки (з рук. правками та помітками), фоторепродукції	26 червня 1917 – 20 лютого 1924	45	103	
----	---	--	----	-----	--

1	2	3	4	5	6
5.	<p>Ол[есь] Досвітній. «Да здравствует II-й конгресс III Коммунистического Интернационала!», «Завдання Галицького та Буковинського робітництва і селянства», «Сучасний мент і завдання Галицького та Буковинського селянства і робітництва», «Трудящий нарід і комунізм», «Що треба знати біднякові і незаможному».</p> <p>Брошури на зловоденні теми, видані Компартією Східної Галичини та Буковини, її крайкомом, а також друкарнею агітпотягу «Більшовик».</p> <p>Маш. списки (з рук. правками та помітками)</p>	1919, 1920	5	56	
6.	<p>Олесь Досвітній. «За пшеничкою».</p> <p>Публіцистична стаття із закликом до селян поповнювати ряди [РСЧА], надрукована у газ. «Хліб і залізо».</p> <p>Вирізка передруку з «Літературної газети»</p>	24 червня 1920	1	1	
7.	<p>Д'Неоро, Ол[есь] Досвітній. «Декілька зауважень взагалі[:] про «[К]ритику», «До розвитку письменницьких сил», «Культурно-побутові» скалки», «Про кіно та творчість для кіно» та ін.</p> <p>Публіцистичні кореспонденції, статті на зловоденні теми, надруковані у газ. «Культура і побут», журн. «ВАПЛІТЕ», «Критика».</p> <p>Маш. списки (з рук. правками та помітками)</p>	22 січня 192[5?] – червень 1930	9	79	

1	2	3	4	5	6
8.	Ол[есь] Досвітній, М[икола] Хвильовий, Яловий М. [О.] «Заява групи комуністів-членів ВАПЛІТЕ». Відкритий лист з приводу ухилу його авторів від партійної лінії, надрукований у газ. «Вісті [ВУЦВК]». Маш. список (із рук. правками та поміткою)	4 грудня 1926	1	3	
МУЗИЧНО-СЦЕНІЧНІ ТВОРИ					
9.	Ол[есь] Досвітній. Лібрето опери Смекаліна В. [Г.] «Партизани». Маш. (із рук. правками)	березень 1932 – 21 лютого 1933	1	43	
10.	Смекалін В. Г. «Партизани». Опера на 4 дії, 9 картин. Лібрето Ол[еся] Досвітнього. Клавір із текстом. Нотний рук.	[1932]	1	132	
МЕМУАРНІ ТВОРИ					
11.	Ол[есь] Досвітній. «З кулеметом і книжкою». Спогади про роботу агітпотягу «Більшовик», надруковані у газ. «Вісті [ВУЦВК]». Маш. список (зі скороченнями, рук. правками та помітками), підготовлений для друку в «Літературній газеті»	12 грудня 1924	1	9	
12.	Олесь Досвітній. [Стаття?] автобіографічного характеру, надрукована в «Альманаше современной украинской литературы». Маш. список [уривку?]	1930	1	2	

1	2	3	4	5	6
II. ЛИСТИ ОЛЕСЯ ДОСВІТНЬОГО					
13.	Лист Ол[еся] Досвітнього Гореву [І. О.] Оригінал, копія	12 лютого 1932	2	2	
14.	Лист Олеся [Досвітнього] [Курській М. І. (дружині)]. Відсутній початок. Копія	25 червня 1934	1	1	
III. ДОКУМЕНТИ ДО БІОГРАФІЇ ОЛЕСЯ ДОСВІТНЬОГО					
15.	Протокол засідання Оргбюро ЦК КП(б)У з приводу [організаційно-партійної] роботи у Галичині та Буковині, в якому зафіксовано постанову про створення Оргбюро Компартії Східної Галичини і Буковини у складі дев'яти чоловік, одним із яких названо [Олеся] Досвітнього. Копія	28 серпня 1919	1	1	
16.	Газ. «Незаможний селянин», «Селянська правда», «Советская власть», «Хліб і залізо», редактором яких був Ол[есь] Досвітній. Фоторепродукції сторінок	13 червня 1920 – 18 травня 1922	6	6	
17.	Свідоцтво про смерть [Олеся] Досвітнього, у якому вказано помилкову дату смерті – 21 листопада 1942 р. Нотаріально засвідчені копії. Додається супровідний лист Дзержинського райбюро ЗАГС Курській М. І. (дружині). Копія. Арк. 3	12, 13 січня 1956	3	3	

1	2	3	4	5	6
IV. ДОКУМЕНТИ ПРО ОЛЕСЯ ДОСВІТНЬОГО					
18.	<p>Білецький О. І., С[ам] Кожушко [Шевченко І. Д.] «Ол. Досвітній, Тюнгуї, новел[і], Держ[авне] Вид[авницт]во України[,] 1924 р., ст. 139», «Про прозу взагалі і про нашу прозу 1925 р[оку]».</p> <p>Рецензія на збірку новел Олесь Досвітнього «Тюнгуї» та огляд української радянської прози, в якому згадується Олесь Досвітній, надруковані у журн. «Червоний шлях».</p> <p>Маш. списки (з рук. помітками) повного тексту, уривку</p>	березень 1924, березень 1926	2	3	
19.	<p>Документи про посмертну реабілітацію Олесь Досвітнього: лист пом[ічника] військового прокурора КВО гв[ардії] полковника юстиції Кондратьєва Курській М. І. (дружині), ухвала у справі [Олесь] Досвітнього, довідка Військового трибуналу КВО, біографічна довідка про [Олесь] Досвітнього, підготовлена Курською М. І. для КПК при ЦК КПРС, заява Курської М. І. на ім'я заступника голови КПК при ЦК КПРС Комарова [П. Т.], постанова Секретаріату СП СРСР і т. ін.</p> <p>Оригінали, копії</p>	7 червня 1955 – 31 травня 1956	12	15	

1	2	3	4	5	6
20.	<p>Документи про спадкування авторських прав на літературні твори Олесь Досвітнього його родичами: Косенко В. О. (донькою), Курською М. І. (дружиною) та Савадовою З. О. (донькою): ухвала Судової колегії у цивільних справах Московського міського суду, лист Управління справами Ради міністрів УРСР Курській М. І., довідка Харківської організації СРПУ, заява Косенко В. О. у Народний суд 3-ї дільниці Ленінського р-ну м. Києва, свідоцтво про право спадкування, заява Курської М. І. у СП СРСР і т. ін. Оригінали, копії</p>	24 грудня 1955 – 22 травня 1957	10	11	

1	2	3	4	5	6
21.	<p>Документи про посмертне перевидання літературних та публіцистичних творів Олесь Досвітнього: листи Курській М. І. (дружині) від дійсного члена АН УРСР, члена-кореспондента АН СРСР Білецького О. І., зав[ідувача] відділу прози журн. «Дніпро» Комара Б. [О.], директора ЦККП Мотрохіна [Ю. В.?], співробітників бібліотек: ДБ СРСР імені В. І. Леніна, ДПБ імені М. Є. Салтикова-Щедріна, ДПБ УзРСР імені Алішера Навої, ЛБ АН УРСР, ХДНБ імені В. Г. Короленка, видавництв: «Держлітвидав України», «Дніпро», «Молодая гвардия», «Советский писатель», «Художественная литература», Книжкової палати УРСР, рецензії на твори Олесь Досвітнього Бабишкіна О. [К.], Буркатова Б. [А.], Власенка В., Горбачевського Б., Грінберга І., Сторчака К. [М.] та ін., виписка з протоколу засідання Президії СРПУ, протоколи засідань Комісії з упорядкування літературної спадщини Олесь Досвітнього та виписки з них, видавничі договори, заява Курської М. І. в Управління захисту авторських прав УРСР, проспект книги публіцистичних статей та брошур Олесь Досвітнього, творча заявка Курської М. І. у дирекцію та редакційну раду видавництва «Радянський письменник» і т. ін. Оригінали, копії</p>	7 травня 1956 – 16 листопада 1971	70	143	

1	2	3	4	5	6
23.	<p>Листування Курської М. І. (дружини) та членів Правління СРПУ з ГАУ МВС СРСР, ЦДАЖР УРСР, ЦДВІА СРСР, ЦДІА БРСР у м. Мінську, ЦДІА СРСР у м. Ленінграді, ЦДІА СРСР у м. Москві, ЦДІА УРСР у м. Києві, ЦПА ІМЛ при ЦК КПРС та іншими архівними установами з приводу розшуку документів про революційну діяльність Олеса Досвітнього. Оригінали, копії.</p> <p>Додатки:</p> <p>1. Телеграма генерального секретаря [міжнародних справ УНР] Шульгіна [О. Я.] комісару України [при Тимчасовому уряді] Стебницькому [П. Я.] з проханням посприяти отриманню кореспондентами американських газет Відинським та [Олесем] Досвітнім дозволу на в'їзд в Росію. Копія. Арк. 3.</p> <p>2. Таємний супровідний лист начальника контррозвідувального відділення Штабу головнокомандувача арміями Північного фронту в Департамент поліції до фотографії Скрипалева О. [Ф.] [Олеса Досвітнього], який перебував у розшуку. Копія. Арк. 10.</p> <p>3. Таємний лист калузького губернатора у Департамент поліції з уточненням імені Скрипалева О. Ф. [Олеса Досвітнього], який перебував у розшуку. Копія. Арк. 11.</p> <p>4. Невстановлений документ із іменем Скрипалева О. Ф. [Олеса Досвітнього]. Копія. Арк. 12.</p> <p>5. Лист ЦДІА ГРСР у м. Тбілісі Наморадзе Г. А. з повідомленням про відсутність у документах архіву відомостей про революційну діяльність Скрипал[е]ва О. Ф. [Олеса Досвітнього]. Арк. 19.</p> <p>6. Лист Смирнова [А.?] І. Курській М. І. з повідомленням про лист Олеса Досвітнього Крупській Н. К., виявлений у ході дослідницької роботи в одному з фондів ЦПА ІМЛ при ЦК КПРС. Копія. Арк. 21</p>	28 червня 1916 – 22 грудня 1917, 5 березня 1957 – 16 листопада 1971	22	22	

1	2	3	4	5	6
24.	<p>Курська-Досвітня М. [І.] (дружина), Проценко М. Ф. (сестра), Суровц[е]ва Н. [В.] «Віночок спогадів про чоловіка», «Життєлюб великий, невгамовний», «Олесь Досвітній».</p> <p>Спогади про Олеся Досвітнього. Оригінали, копії.</p> <p>Рук., маш., друк (із рук. правками та помітками).</p> <p>Додатки:</p> <p>1. Лист [білоруського письменника Дубовки В. М.] [Курській-Досвітній] М. І. з повідомленням про неможливість написання ним спогадів про Олеся Досвітнього та поясненням причини цього. Арк. 8.</p> <p>2. Лист директора Львівського філіалу Центрального музею В. І. Леніна Дудикевича [Б. К.] [Курській-Досвітній] М. І. з проханням написати спогади про Олеся Досвітнього та його товаришів, які працювали разом із ним. Арк. 8а</p>	1957 – [1970], б/д	7	18	
25.	<p>Заверталюк Н. І., Килимник О. [В.], Курська М. І. (дружина), Стеценко Л., Сторчак К. [М.], Шевчук В. І. та ін.</p> <p>«Кедр на узгір'ї», «Лицем до сонця», «О творчестві Олеся Досвітнього», «Олесь Досвітній», «Олесь Досвітній – письменник і громадський діяч», «Олесь Досвітній – публіцист», «У боротьбі за Жовтень», «У степах Катеринославщини» та ін.</p> <p>Статті про Олеся Досвітнього, нариси його життя і творчості. Оригінали, копії.</p> <p>Маш., друк (із рук. правками та помітками)</p>	1957 – 6 грудня 1971, б/д	14	112	

1	2	3	4	5	6
26.	<p>Документи про віднайдення драматургом Кротевичем [Є.] М. у фондах своєї бібліотеки клавiру опери «Партизани» композитора Смекаліна В. [Г.], автором лібрето якої був Олесь Досвітній, і її прослуховування у С[Р]КУ та ХАТОБ імені М. В. Лисенка: газетні замітки, листування Курської М. І (дружини) зі співробітниками ХАТОБ імені М. В. Лисенка. Оригінали, копії</p>	<p>26 березня 1958 – 4 жовтня 1963</p>	5	5	
* * *					
27.	<p>Листи начальника відділу наукової обробки вітчизняного фільмофонду Всесоюзного державного фонду кінофільмів «Держфільмофонд» Якубовича О. [В.] [Курській] М. І. (дружині) з повідомленням про наявні у архівах «Держфільмофонду» документи до [чорно-білого німого] фільму «Провокатор» [режисера Турина В. О.], знятого [на Ялтинській кіностудії ВУФКУ] за сценарієм Ол[еся] Досвітнього. Додається анотація до фільму «Провокатор», [надрукована у газ. «Красный Крым»?]. Фоторепродукція. Арк. 3</p>	<p>[17 лютого 1926?], 14, 30 січня 1959</p>	3	3	
28.	<p>Лист [режисера] КДРДТ імені Т. Г. Шевченка Єсипенка М. [Г.] [Курській] М. І. (дружині) з приводу можливої постановки театром п'єси Олесья [Досвітнього] «Магма» за умови її доопрацювання</p>	<p>18 травня 1959</p>	1	1	

1	2	3	4	5	6
29.	Акт про передачу Курською М. І. (дружиною) книг, фотографій та публіцистичних статей Олесь Досвітнього до Харківського державного історичного музею	27 лютого 1960	1	1	
30.	Лист [головного редактора] газ. «Наше слово» Щирби М. [Курській М. І. (дружині)] з повідомленням про відсутність [у Польщі] книги [Олесь] Досвітнього «Нас було троє»	11 листопада 1961	1	1	
31.	Листування Курської М. І. (дружини) з колишнім працівником агітпотягу «Більшовик» Трутнем М. Д. та директором Запорізького обласного краєзнавчого музею Незнамовою [Т. М.] з приводу передачі до музею документальних матеріалів щодо функціонування агітпотягу «Більшовик». Оригінали, копії	2 квітня – 10 червня 1963	6	8	
32.	Василько М., Голованівський С. [О.], Мартич Ю. [М.] [Мордох Ш. Ф.] «Слово нев'янучої любові», «Товариш Кулик», «Усміхнений художник». Публіцистичні статті на різні теми, у яких поміж іншим згадується Олесь Досвітній, надруковані у газ. «Друг читача», «Літературна Україна». Вирізки (з рук. помітками)	24 січня 1967 – 1970	3	3	

1	2	3	4	5	6
33.	[Кучеренко В. С.] [«Творчість Олеся Досвітнього першої половини 20-х років»]. Дипломна робота. Відсутня титульна сторінка. Маш. (із рук. правками). Додатки: 1. Заверталюк Н. [П.] Відзив на дипломну роботу Кучеренко В. С. Маш. (із рук. правками). Арк. 70-71. 2. Кучеренко В. С. Виклад дипломної роботи. Маш. (із рук. поміткою). Арк. 72-76	18 травня, 19 червня 1969, б/д	3	76	
34.	Листування Климчука М. В. із письменниками Бажаном М. [П.], Ѓжицьким В. [З.], Петром Панчем, Суровцевою Н. [В.], Тарновським М. [М.], колишнім відповідальним секретарем газ. «Известия Александровского у[ездного] ревкома и у[ездного] ком[итет]а КП(б)У» Біленьким В., Курською М. І. (дружиною) з приводу вивчення ним життя і творчості Олеся Досвітнього. Оригінал[и?], копії	27 березня – 23 жовтня 1971, б/д	8	16	

У. ЗОБРАЖУВАЛЬНІ ДОКУМЕНТИ

35.	Індивідуальні фотографії Олеся Досвітнього. Копії	1916, б/д	3	3	
		* * *			
36.	Фотографія Олеся Досвітнього у групі з солдатами Російської Імператорської армії. Копія	1914	1	1	

1	2	3	4	5	6
37.	Фотографія Олесья Досвітнього у групі з письменниками: Головком А. В., Гонімовим І. О., Куликом І. Ю., Микитенком І. К., Смоличем Ю. К. та ін. Копія	1934	1	1	
38.	Фотографія Косенко В. О. (доньки) та її чоловіка на могилі Олесья Досвітнього і Курської М. І. (дружини)	1970	1	1	
	* * *				
39.	Обкладинки брошури Ол[есья] Досвітнього «Сучасний мент і завдання Галицького та Буковинського селянства і робітництва» та його книг: «Алай», «Кварцит», «На той бік», «Нас було троє». Фоторепродукції. На арк. 6 – фоторепродукція портрета Ол[есья] Досвітнього роботи художника Петрицького А. [Г.]	1919 – 1933	6	6	
VI. ДОКУМЕНТИ РОДИЧІВ ОЛЕСЯ ДОСВІТНЬОГО					
40.	Запрошення [Курської] М. І. (дружини) на вечір, присвячений 70-річчю з дня народження і 50-річчю творчої та громадської діяльності артиста і драматурга Горєва І. О.	29 листопада 1959	1	2	
VII. ДОКУМЕНТИ СТОРОННІХ ОСІБ					
41.	Лист Миколи Хвильового до редакції газ. «Комуніст». Копія	22 лютого 1928	1	4	

1	2	3	4	5	6
42.	Овчаров Г. [Ф.] «З приводу висвітлення питання про боротьбизм». Наукова стаття, присвячена аналізу діяльності УКП(б) та її висвітлення у вітчизняній історіографії, надрукована у журн. «Комуніст України». Вирізка (з рук. помітками)	лютий 1958	1	7	
	* * *				
43.	Опис № 1 первинного розбору документів	1981	1	35	

В опис № 1 внесено 43 (сорок три) одиниці зберігання з № 1 по № 43 – 283 (двісті вісімдесят три) документи на 1186 (одній тисячі ста вісімдесяти шести) аркушах.

Опис склав:

науковий співробітник

відділу довідкового апарату

та обліку документів

Р. О. Загорулько

05 травня 2015 р.

Прийнято на постійне зберігання до ЦДАМЛМ України 43 (сорок три) одиниці зберігання – 283 (двісті вісімдесят три) документи на 1186 (одній тисячі ста вісімдесяти шести) аркушах.

Документи передав:

науковий співробітник

відділу довідкового апарату

та обліку документів

Р. О. Загорулько

Документи прийняв:

начальник відділу забезпечення

збереженості документів

Т. М. Снежкова

29 травня 2015 р.

Додаток 1
до опису № 1
фонду № 815

**Список
літератури, переданої до ЦДАМЛМ України
згідно з актом № 72 від 28.04.1980 р.**

№№ з/п	Автор і назва	Кількість примірників	Інвентарний №	Примітка
1	2	3	4	5
1.	Досвітній О. Твори: Т. 3: Гюлле. Алай. – Х.: ДВОУ, 1931.	1	40630	
2.	Досвітній О. Гюлле: Повість. Новели. – К.: Радянський письменник, 1961.	1	40627	
3.	Досвітний О. Кварцит: Роман. Рассказы. – М.: ИХЛ, 1963.	1	40628	
4.	Досвітній О. Нас було троє. – Х.: ДВУ, 1929.	1	40629	
5.	Досвітній О. Тюнгуй: Новели з життя китайського народу: Вид. 3-є. – Х.: ДВУ, 1928.	1	40631	
	* * *			
6.	Вибрані арії з опер українських радянських композиторів: Вип. 2. – К.: Советский композитор, 1960.	1	40632	

Всього до списку внесено 6 (шість) назв друкованих видань у 6 (шести) примірниках з № 1 по № 6.

Список склав:
завідувач сектору
зберігання друкованих видань
05 травня 2015 р.

О. С. Алексеєнко

Додаток 2
до опису 1
фонду 815

Список
музейних предметів, переданих до ЦДАМЛМ України
згідно з актом № 101 від 20.07.1981 р.

№№ з/п	Назва предмета, дата створення	Кількість	Матеріал, техніка, розмір	Стан предмета	Інвентарний №	Примітка
1	2	3	4	5	6	7
1.	Наручний годинник «Mitad» українського письменника Олеся Досвітнього, 1930-ті рр.	1	метал, скло	не працює	КН-6866 Р-710	

Всього до списку внесено 1 (один) музейний предмет за № 1.

Список склав:

завідувач сектору зберігання
та обліку музейних предметів
16 квітня 2015 р.

Л. А. Кисельова